

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 38.

Lýsingarprísir fyrri peltireglu: 30 øyr. á forsíðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fast
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 23. septbr. 1939.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brevsvartarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

13. árg.

FYLKING við landsbjarging sum fylkingarmerki.

Ein fimbulsvetur blæs úr yvir Europa — alla verðina. Ein stórir partur av verðini — hitt velduga Kína, Japan, Rusland, Póland, Týskaland, Frakland og veruldarrikkið England við øllum sínum koloníum við fleiri hundrad milliónum — liggur nú undir kanóndundri, loftslópum og undirvatnsskriggi. Og hin parturin, ið ikki er beinleiðis uppi í, er kroystur undir rationering og skerjan bæði á ein og annan hátt. Hann stendur sum á glóðum, veit seg ikki tryggan. Eingin íbúgvári kann leggja seg á kvöldi uttan í ótta

fyrir á morgun at vakna upp sum lufttakandi í krígunum.

Heldur ikki vit her á hesum fjarskotnu oyggjum kenna okkum tryggan. Vit kenna krigsskondina snarast eisini at okkum. Alt persónligt frælsi er fokið. Eingin er longur sín egin frið maður. Lógir og fyriskipanir koma hvønn dag sum meiri og meiri minka um loyvi at vera harri yvir eina livimáta og veran. Fimbulsveturin kenst eisini í vára fátætti. Kaldur blæsir hann úr øllum hornum. Hvor einasti hugsandi maður og kvinna megur spyrja:

Hvussu skulu vit koma undan hansara hjartaleysu íhelfrystandi barkatak?

— Undir troðkan av hesum spurningi kenst okkum, sum allir hinir dagligu spurningarnir, ið hava hugtakið okkum og brunnið í okkum, líkasum hvørva og gerast so undarlaga smár og týðningarlítillir. Og í hesari kenslu er tað sum alt í okkum manar til at lata tað

skiljandi fara og taka lógvatak saman við øllum okkara landsmonnum og ríkisins góðu kreftum fyrri í felagsskapi at royna at bjarga okkum undan tí höttandi vanda, ið gyrdur okkum frá øllum síðum.

Nú er eittans eitt at gera:

Bjarga fólkinum frá svøltning og vinnulívi okkara frá heilt at steðga.

Tí megu landsinteressurnar ganga fram um einstaklingsins interessur.

Til fiskimenn.

Fiskimenn eru bidnir um ikki at lata seg hýra við trolarum til ísfiska fiskiskap fyrri enn kontrakt er komin í lag millum Føroya Felag fyrri Trolarar og Garnskip og Føroya Fiskimannafelag.

Formaður Føroya Fiskimannafelags.

Kunngerling.

Tað verður her gjørt kunnigt, at tað er ólógligt at reka ross og ges inn í Flatnahagan.

Um so er, at hesi nevndu krátúr koma inn á hagan, verða tey tikin upp.

Tórshavnar Býráð, 19. sept. 1939.

Føroyingur í U. S. A.

Poul Djurhuus,
av Nesi við Vág,
48 ára gamalur.

Ein landasak at fáa ein slíkan mann til okkara umboðsmann í Amerika.

Nú, ið stórkriggi aftur leikar um heimin, og vandi er fyrri sjómenn, sum sigla til kriggsforandi lond, vil og nevna ein Føroying, sum fór — sum fátækur fiskimaður — frá Føroyum og sigldi við enskum skipi øll kriggsárin og nú er skipari á stórum dampara í New York.

Poul Djurhuus var 3 ár og fiskaði við slupp í Føroyum, men fór so niður at sigla um várið 1912 og sigldi við danskum skipi í 2 ár. Men í 1914, tá ið kriggið breyt út, varð hella skipið upplagt í London, og allir menn avmynstraðir. Men Poul Djurhuus lá ikki leingi á landi. Hann gjordist matrósar við einum enskum dampara, ið sigldi frá Glasgow. Har sigldi hann eitt ár og fór so á skiparskúla í Cardiff í Onglandi. Frá 1915 til 1918 sigldi hann sum stýrimaður við enskum skipi uttan at hava tíkið prógv; tí lá var trot uppá fólk. 1918 tók hann so skiparaprógv í New York og kom so sum stýrimaður umborð í amerikanskt skip. Í 1921 gjordist hann skipari í Grace Line í New York og hevur fort skip fyrri hetta felagið í øll árin síðan tá.

Fyrri 3 árum síðan varð hr. Djurhuus áttnevndur til loftnautkommander — reservar — í amerikanskari marinu.

Hovdu Føroyingar nú í hesum vandamiklu tíðum kunna samst um at heiti á ein slíkan mann at verið okkara umboðsmaður í Amerika, so fingur vit tann rætta mannin bæði at selja og

keypa fyrri okkum har yviri.

Fyrri nokrum árum síðan jáltaði staturin hópin av peningi til útsending av monnum frá Føroyum at kanna eftir marknaðum fyrri fiski.

Eg loyvi mær tá at skriva til harra Djurhuus og spurdi hann, um hann kundi hugsa sær til at tíkið starvið sum Føroya umboðsmaður í Amerika. Eg roknaði við, at loytingið fekk málið í hendi at skipa fyrri útsendingunum. Hr. Poul Djurhuus svaraði skjótt aftur, at hann feldi tað sum skyldu sína at arbeiða fyrri sítt fæðiland og fólk.

Hann hevði siglt um alt Amerika — skrivaði hann — bæði eystanfyrri og vestanfyrri, norðralaga og sunnalaga, og ofta talað við fiskakeyparar um føroyskan fisk. Hann var greiður yvir, at við lættliga kundu finna amerikanskar vorur fyrri nakað av peninginum. Hann viðlegði anbefalingar, sum hann hevði frá fleiri hogstemandi monnum í U. S. A. millum annað frá linum av kongressini í Washington og fyrst og fremst frá reiðarunum, sum hann siglir fyrri.

Men so er vorðið í Føroyum, at loytingið og Føroya fiskimenn fingur einki at siga viðvíkjandi fiskasøluni í Føroyum — alt er privat, ja, enná Føroya Fiskaexport verður enn stýrd sum ein privatkapitalistisk fyriteka.

Neyð lærir ofta nakna kvinnu at spinna sigur orðatak. Kanska tann neyðin, vit nú eru í, kann

læra okkum at leggja um á ein annan bógv og fáa alt í rætt lag. »Betri seint enn ongatið«. Latum okkum nú standa saman allir sum ein, so stríða vit nokk íggjognum hesar myrku tíðir, sum nú eru yvir okkum.

Latum okkum fáa okkum góðar umboðsmenn úti í verðini, sum kunna og vilja arbeiða fyrri okkum og saman við okkum.

At harra Poul Djurhuus er tann rætti maðurin at hava fyrri okkum í Amerika, er einki at taka feil av.

J. H. Danbjørg.

Vitaminir.

Um várið er vitamintrót í føroyskum mati. Hetta hevur verið kunnugt fyrri teimum gomlu. Tey tosa um, hvussu sjúkligt er tá, ið grasrotarnar fara aftur at liva. Í nýggjari tíð er tað prógvað, at deyðstalið er størst um várið, ymiskar sjúkur taka seg mest upp um várið og tí líkt, ivaleyst av hesum sama vitamintróti.

Orsøkin til, at vártíðin er so vitaminfátøk er tann, at gróðin missur dastið av sínum vitaminfori, meðan hon verður goymd. Tann gróði, sum neytini fáa, missur eisini sínar vitaminur, tí er mjólkinn eisini vitaminfátøk um várið.

Harimóti læt urtir, sum vit lata standa úti í jørðini, sum t. d. rósinkál, grønkál og vetrarsalat missa ikki sínar vitaminir. Ráar urtasafir og rásultitøj missur heldur ikki sínar vitaminir. Her er tí eitt umráði, sum fólk eiga til at leggja seg eftir, at fáa sær plantur, sum kunna standa úti um veturin og at fáa sær rásultitøj, fyrri at bota um ta sjúkliga vártíðina.

Í summum fori eru vitaminirnar knýttar til litin á evnum. Dimmar gularotur og tomatir hava t. d. meira vitaminir enn bleikar, gult summarsmør hevur nógv meira vitaminur enn tað hvíta vetrarsmør, eitt egg við dimmari blommu kann hava triggjar ferðir so nógv C-vitamin sum eitt egg við bleikari blommu.

Viðvíkjandi vøxtrum, ið her kunnu trivast, er at nevna:

Sólber er tann vitaminrikasta fruktin. Annars eru bæði jarðber, stikkulsber, hindber og ribsber góð vitaminføði. Men vitaminirnar í teimum tola ikki kóking, so tað er avgjort neyðugt at rásulta hesi evni.

Nokur tøl fyrri, hvussu nógv eitt vaksandi menniskja treingir til av C-vitamin um dagin: